

Compact Ynys Môn

Cytundeb Partneriaeth rhwng
Cyngor Sir Ynys Môn a'r Trydydd
Sector yn Ynys Môn
Hewlett-Packard Company

Rhagair

Mae Cynllun Corfforaethol Cyngor Sir Ynys Môn (CSYM) am y cyfnod 2013-17 yn amlinellu gweledigaeth ar gyfer 'Ynys Môn Newydd'; ar gyfer 'Ein Hynys, Ein Dyfodol'. "Y nod ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn yw y byddwn, erbyn 2017, yn gyngor sy'n cael ei redeg yn dda, yn arloesol ac yn edrych tuag allan, yn ymrwymedig i ddatblygu ein pobl a'n partneriaethau a hynny er mwyn darparu gwasanaethau effeithiol ac effeithlon o ansawdd da a werthfawrogir yn fawr gan ein dinasyddion".ⁱⁱ

Gellir cwrdd ag anghenion a gobeithion pobl os bydd sectorau'n fodlon adeiladu partneriaethau cryf, iach ac egniol i wella gwasanaethau a gwireddu'r weledigaeth yn y cynllun ar gyfer Ynys Môn. Y compact hwn yw ein hymrwymiad fel partneriaeth rhwng y trydydd sector a CSYM i weithio'n dda gyda'n gilydd i wella canlyniadau ar gyfer Ynys Môn.

Mae'r Compact yn disodli ac yn adeiladu ar y Compactau blaenorol rhwng y Trydydd Sector a Chyngor Sir Ynys Môn. Mae hefyd yn ategu'r Compact rhwng Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a'r Trydydd Sector ar draws Gogledd Cymru a'r Compact rhwng Heddlu Gogledd Cymru a'r Comisiynydd Trosedd.

Mae'r egwyddorion Côt Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Gyllido'r Trydydd Sector dyddiedig Ionawr 2014 yn hollbwysig i'n hymagwedd tuag at weithio mewn partneriaeth ac fe'u hadlewyrchir yn y Compact hwn a'n Côt Ymarfer ar Gyllido'r Trydydd Sector (2015). Anogir yr holl bartneriaid i gefnogi egwyddorion ac arferion y Compact ac unrhyw godau ymarfer cysylltiedig. Mae'r Compact wedi ei arwyddo hefyd gan Medrwn Môn, sef y Cyngor Gwirfoddol Sirol ar gyfer Ynys Môn. Medrwn Môn yw'r sefydliad ymbarél sy'n cefnogi, hyrwyddo a chynghori sefydliadau trydydd sector. Pleser o'r mwyaf yw cael cyflwyno'r Compact Ynys Môn newydd. Ei nod yw ein cynorthwyo i adeiladu ar y perthnasau gweithio cyfredol a gwella ein gwaith partneriaeth er budd Ynys Môn.

Llofnod:

Cadeirydd Medrwn Môn

Dyddiad:

Arweinydd CSYM

Dyddiad:

[Logos go here](#)

Rhagair

Cytundeb partneriaeth rhwng y trydydd sector a'r awdurdod lleol yn Ynys Môn yw Compact Ynys Môn. Mae'n darparu fframwaith ar gyfer datblygu nodau ac amcanion cyffredin, parch rhwng y naill ochr a'r llall a dealltwriaeth er mwyn cynorthwyo'r sectorau cyhoeddus a phartneriaid trydydd sector i wella ansawdd bywyd i bobl Ynys Môn. Rydym yn cydnabod y gallwn gyflawni mwy ar gyfer pobl a chymunedau Môn trwy gydweithio, yn arbennig mewn cyfnod o gyfyngiadau ariannol.

Mae'r Compact hwn a'n partneriaeth yn chwarae rôl hollbwysig o ran cwrdd â blaenoriaeth gorfforaethol y Cyngor o fod yn awdurdod sy'n canolbwyntio ar y Cwsmer, y Dinesydd a'r Gymuned. Mae ein partneriaid yn y trydydd sector yn tueddu i fod mewn cysylltiad agosach gyda'r gymuned ac maent yn chwarae rôl allweddol i hyrwyddo cyfranogiad dinasyddion, gan ymgysylltu gyda nhw wrth ddylunio, darparu a gwella'r holl wasanaethau cyhoeddus.

Bwriedir i'r Compact lwyio'r broses o weithio mewn partneriaeth i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus. Mae gan **Bwyllgor Cyswilt y Sector Gwirfoddol** rôl bwysig i'w chwarae ar gyfer gweithredu Compact Ynys Môn.

Mae'r Polisi Gwirfoddoli a Chôd Ymarfer Ynys Môn ar Gyllido'r Trydydd Sector yn mynd law yn llaw â'r Compact hwn. Gellir datblygu codau ymarfer a pholisïau eraill fel y maent yn berthnasol i adeiladu ar y gwaith partneriaeth cadarnhaol sy'n digwydd ar hyn o bryd. Mae Côt Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Gyllido'r Trydydd Sector (2014)ⁱⁱⁱ yn cynnwys nifer o egwyddorion cyffredinol.

Mae'r egwyddorion hyn fel y crynhoir nhw isod yn sylfaen bwysig ar gyfer Compact a Chôt Ymarfer Ynys Môn:-

Egwyddorion Cyllido Llywodraeth Cymru ac Ynys Môn

- Rhaid i unrhyw drefniant cyllido gydymffurfio ag amcanion polisi strategol y Cyngor, y Bwrdd Gwasanaethau Lleol a Llywodraeth Cymru fel y maent yn berthnasol i'r ffordd cyllido;
- Mae'r Cyngor yn parchu ac yn gwerthfawrogi annibyniaeth y sector;
- Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd deialog gynnar ac adeiladol gyda'r trydydd sector a bydd yn ceisio bod yn dryloyw ac yn wrthrychol yn ei waith gyda'r Trydydd Sector. Yr un modd, bydd y trydydd sector yn ymgysylltu mewn deialog gynnar ar y holl faterion sy'n effeithio'r cyngor o ran ei drefniadau trydydd sector gan gynnwys gofyn am ganiatâd pan yn defnyddio cyllid y cyngor ar gyfer cyllid cyfatebol;
- Bydd y Cyngor yn ceisio gwneud penderfyniadau amserol ynghylch trefniadau cyllido a chomisiynu yn unol â chod ymarfer Llywodraeth Cymru a'r rheoliadau Caffael Cyhoeddus fel sy'n berthnasol. Bydd y Cyngor yn rhoi gwybod i sefydliadau trydydd sector am gyllid yn y dyfodol o leiaf dri mis cyn i'r cytundeb cyllido cyfredol ddod i ben;
- Sicrwydd ynghylch cyllid - mae Llywodraeth Cymru yn hyrwyddo trefniadau cyllido tymor hwy lle bynnag y mae hynny'n bosibl ac yn briodol. Mae'r cyngor yn cydnabod manteision trefniadau cyllido tymor hwy a bydd yn gweithredu trefniadau cyllido tymor hwy lle gall wneud hynny ac yn amodol ar yr adnoddau cyllido digonol;
- Lefelau cyllido teg – o ran trefniadau cyllido'r Trydydd Sector, bydd taliadau'n cael eu gwneud yn unol â chyfraddau chwyddiant lle mae hynny'n fforddiadwy. Fodd bynnag, ar adeg o bwysau ariannol, mae'r Cyngor yn ystyried y byddai'n rhesymol disgwyl i'r sefydliadau trydydd sector hefyd fod yn ddarbodus. Er mwyn helpu i sicrhau tegwch, bydd y Cyngor yn anelu at fod mor gyson ag sy'n bosibl o ran chwyddiant / arbedion effeithlonrwydd. Bydd anghenion penodol sectorau arbenigol hefyd yn cael eu cymryd i

ystyriaeth i'r graddau y mae hynny'n bosibl;

- Gwerth am Arian – disgwylir i sefydliadau trydydd sector sicrhau fod arian cyhoeddus yn cael ei ddefnyddio'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Bydd ystyriaethau gwerth am arian hefyd yn berthnasol i ddyrannu grantiau ac i gaffael;
- Adfer costau llawn - bydd cyllid trydydd sector ar gyfer prosiect neu wasanaeth penodol yn cynnwys y gost llawn o redeg prosiect neu wasanaeth gan gynnwys cyfran o'r gorbenion ar yr amod fod adnoddau cyllido ar gael. Nid yw hyn yn cynnwys sefyllfaoedd lle mae'r Cyngor yn rhoddi grant neu gyfraniad i sefydliad trydydd sector tuag at eu costau craidd;
- Egwyddorion Comisiynu - Disgwylir i gyrff cyhoeddus weithredu egwyddorion comisiynu arfer orau a disgwylir i sefydliadau trydydd sector ymgysylltu'n llawn gyda'r prosesau comisiynu;
- Taliadau - bydd y Cyngor yn gwneud taliadau ar eu hôl hi. Dylai anfonebau gynnwys manylion digonol i egluro pwrpas y fanyleb a dylid cyflwyno gwybodaeth fonitro hefyd fel sy'n berthnasol i'r cytundeb cyllido. Mewn achosion eithriadol, bydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau am daliadau ymlaen llaw yn ysgrifenedig lle mae tystiolaeth gref o'r angen. Ni fyddir yn gwneud taliadau ymlaen llaw ond mewn amgylchiadau eithriadol;
- Triniaeth deg a rhesymol - bydd y Cyngor yn anelu at weithredu argymhelliad Llywodraeth Cymru i'r graddau y mae hynny'n rhesymol ymarferol sef y dylid, fel arfer dda, ymgynghori gyda'r trydydd sector am gyfnod o ddeuddeg wythnos a rhoddi cyfnod rhybudd o ddeuddeg wythnos cyn gwneud unrhyw newidiadau neu benderfyniadau polisi a allai arwain at dynnu'n ôl cyllid neu leihau arno'n sylweddol;
- Dull ar y cyd o fonitro, gwerthuso ac archwilio - rhaid i'r holl bartneriaid ymgysylltu'n llawn yn y prosesau hanfodol hyn;
- Nodi arbenigedd a datblygu gallu i gyflawni - Mae Llywodraeth Cymru, yr un modd â CSYM, yn cydnabod bod amrediad eang o wybodaeth a sgiliau yn y Trydydd Sector ar draws Cymru. Mae'r trydydd sector yn gallu, ac mae yn gwneud cyfraniad mawr i gyflawni blaenoriaethau'r Llywodraeth a'r Cyngor ac at wella bywydau pobl Cymru a chymunedau Ynys Môn. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod sefydliadau trydydd sector angen cymorth er mwyn sicrhau bod eu potensial yn cael ei wireddu'n llawn a bod arfer dda yn cael ei rhannu'n eang. Mae'r cyngor yn cydnabod natur a sgiliau amrywiol a gynigir gan oddeutu 700 o sefydliadau trydydd sector sy'n gweithredu ym Môn a gall y trydydd sector chwarae rôl allweddol o ran trawsnewid gwasanaethau'r cyngor;
- Amrywiaeth – mae'r cyngor yn cydnabod anghenion amrywiol pobl a chymunedau, a'r amrediad o wasanaethau i gwrdd â'r anghenion hyn. Mae'r côd ymarfer hefyd yn cydnabod pwysigrwydd yr iaith Gymraeg a dylai cyfleon cyfartal fod ar gael i ddefnyddwyr gwasanaeth ddefnyddio'r Gymraeg a'r Saesneg yn y trydydd sector;
- Arloesedd – mae'r côd ymarfer yn hyrwyddo gweithio mewn partneriaeth gyda'r trydydd sector a chyda phartneriaid eraill i nodi arferion arloesol sy'n gwella'r modd y darperir gwasanaethau cyhoeddus yn Ynys Môn yn arbennig felly fel rhan o agenda Trawsnewid Ynys Môn;
- Llywodraethiant da a diwydrwydd dyladwy - mae'r egwyddor hon yn arwyddo'r angen am lywodraethiant da a diwydrwydd daladwy gan y Cyngor a sefydliadau Trydydd Sector fel ei gilydd;
- Monitro'r cod ymarfer ar gyfer cyllido'r trydydd sector – mae'r egwyddor derfynol yn ymwneud â chydymffurfio gyda'r côd. Bydd Llywodraeth Cymru yn sefydlu prosesau monitro cadarn i sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r cod. Mae fersiwn Ynys Môn o'r côd yn darparu

canllawiau gweithdrefnol a fydd yn cefnogi'r broses o gydymffurfio gyda chôd Llywodraeth Cymru.

Source: Welsh Government, Code of Practice for Funding the Third Sector, 2014 p25-35 (adapted)

Nodau'r Compact

Trwy'r Compact, byddwn yn datblygu'r bartneriaeth rhwng yr awdurdod lleol a'r trydydd sector yn Ynys Môn trwy ein cynorthwyo i:-

- Gyfathrebu yn well gyda'n gilydd;
- Deall a pharchu barn y naill a'r llall;
- Gweithio gyda'n gilydd yn fwy effeithiol i gefnogi pobl Ynys Môn ac i ddatblygu gwasanaethau ar y cyd.

Rydym yn rhannu nod o ddarparu gwasanaethau o safon i bobl Ynys Môn. Rydym yn cydnabod bod gwerth ychwanegol mewn cydweithio mewn partneriaeth tuag at amcanion a nodau cyffredin. Mae gweithredu gwirfoddol ac ymgysylltiad cymunedol yn rhan hanfodol o gymdeithas gynhwysol a democrataidd a gall ychwanegu gwerth at ansawdd bywyd yn Ynys Môn. Cydnabyddir bod y trydydd sector yn gwneud cyfraniad gwerthfawr i ddatblygiad economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol Ynys Môn. Dylid parchu a gwerthfawrogi'r gwahaniaethau a'r amrywiaeth rhwng y trydydd sector a'r sector cyhoeddus. Mae gan y naill sector a'r llall ei gyfrifoldebau a'i gyfyngiadau. Bydd y budd ehangach i Ynys Môn a'i dinasyddion yn ffocws allweddol ar gyfer ein gwaith partneriaeth. Hon fydd yr ystyriaeth bwysicaf un a bydd yn cael blaenoriaeth dros raglenni unigol yn ystod ein gwaith partneriaeth gyda'n gilydd.

Dylai'r berthynas rhwng y sectorau fod yn agored ac yn barchus a dangos ymddiriedaeth. Dylai pob sector geisio rhagoriaeth, mynediad cyfartal a chroesawu egwyddorion datblygu cynaliadwy. Pan fyddant yn gweithio gyda'i gilydd dylai pob sector gael yr un sylw a pharch. Mae gan sefydliadau ym mhob sector yr hawl i gyfrannu at faterion sydd yn cael effaith arnynt a'u herio.

Gyda'n gilydd trwy'r Compact a'n gwaith partneriaeth byddwn yn...

- Cynorthwyo i feithrin trydydd sector ffyniannus, amrywiol ac annibynnol yn Ynys Môn gyda threfniadau cyllid a chontractio sydd yn cydymffurfio gyda'r gyfraith a gweithdrefnau ariannol;
- Hyrwyddo rheolaeth a llywodraethiant effeithiol yr awdurdod lleol a'r trydydd sector. Bydd yn sylfaen ar gyfer ymrwymiad ar y cyd i adeiladu ar gapasiti sefydliadau trydydd sector lle mae hynny'n gyson gyda chyfeiriad strategol cyffredin;
- Cynorthwyo i sicrhau bod y trydydd sector nid yn unig yn cymryd rhan mewn strwythurau cydweithio a phartneriaeth ond ei fod yn cael dylanwad gwirioneddol ar gynllunio a datblygu gwasanaethau lleol a mentrau cyhoeddus;
- Parhau i ddatblygu'r **Pwyllgor Cyswllt Sector Gwirfoddol** fel cyfrwng cyswllt sydd wedi ei integreiddio gyda phrosesau gwneud penderfyniadau'r sector cyhoeddus a'r maes cynllunio ar y cyd ehangach. Bydd gan y Pwyllgor gynrychiolaeth o blith partneriaid yn y sectorau cyhoeddus a'r trydydd sector;
- Annog yr holl sectorau i ddysgu o'r arferion gorau ac i geisio gwneud gwelliannau parhaus i'r modd y cynllunnir ac y darperir gwasanaethau;
- Darparu gweithdrefn ystyrlon ac effeithlon ar gyfer datrys anghytundebau mewn ffordd adeiladol ac agored. Bydd y cyfrifoldeb ar gyfer hyn yn gorwedd gyda chorff monitro a fydd y cynnwys cynrychiolwyr o blith y partneriaid sydd yn rhan o'r Compact;
- Er yn nodi nad yw'r trydydd sector yn gorff unedol, rhagwelir y bydd yr holl gynrychiolwyr hefo'r Awdurdod priodol i ddilyn i fyny unrhyw achosion lle ymddengys bod y Compact wedi ei dorri yn eu sector eu hunain. Yn achos partneriaid sector cyhoeddus, bydd ganddynt awdurdod i geisio datrys y fath faterion ar lefel uwch os oes angen;

- Datblygu Cynllun Gweithredu a rennir i gyflawni amcanion y Compact a chynhyrchu adroddiad gwaith blynyddol i'r awdurdod lleol a Medrwn Môn i'w ddsbarthu i sefydliadau trydydd sector;
- Cynorthwyo i sicrhau cydnabyddiaeth ehangach a mwy cynaliadwy o werth cymdeithasol gwirfoddoli o ran datblygiad proffesiynol a phersonol y gwirfoddolwyr a'r gwasanaethau cyhoeddus a ddarperir.

Addewidion y Partneriaid

Bydd yr awdurdod lleol a'r trydydd sector yn cefnogi'r gwaith o ddatblygu, gweithredu a monitro'r Compact yn unol â'r weledigaeth a'r egwyddorion y cytunwyd arnynt. Byddwn hefyd yn gweithredu gofynion Côd Ymarfer Ynys Môn ar Gyllido'r Trydydd Sector^{iv} a'r Polisi Gwirfoddoli^v fel y cymeradwywyd nhw gan y Pwyllgor Gwaith ar 4 Mawrth 2013. Bydd y cymorth hwn yn cynnwys:-

- Mae'r partneriaid yn gwneud ymrwymiad i gynnal safonau uchel o lywodraethu ac ymddygiad ac i gwrdd â dyletswyddau adrodd ac atebolrwydd tuag at gyllidwyr a defnyddwyr;
- Anogir y partneriaid i ddatblygu safonau ansawdd sy'n briodol i'r sefydliad gan gynnwys hyrwyddo arferion gorau a chyfleoedd cyfartal mewn gweithgareddau, gwaith, rôl gwirfoddolwyr a'r ddarpariaeth o wasanaethau;
- Bydd partneriaid yn cynnwys defnyddwyr gwasanaethau lle bynnag y mae modd gwneud hynny a gofawyr lle mae'n briodol wrth ddatblygu a rheoli gweithgareddau a gwasanaethau; bydd atborth a gafwyd gan ddefnyddwyr gwasanaethau trwy ymgynghoriadau a gynhaliwyd gan y trydydd sector yn cael ei gyflwyno i'r awdurdod lleol i gynorthwyo'r gwaith o gynllunio a darparu gwasanaethau;
- Mae'r partneriaid yn cadarnhau'r angen am godau ymarfer manwl i roi sylw i faterion allweddol fel y bydd angen a byddant yn adolygu eu gweithdrefnau a'u hamserlenni eu hunain yn wyneb unrhyw godau ymarfer;
- Bydd partneriaid yn sicrhau y bydd staff allweddol yn gallu cymryd rhan mewn trefniadau gwaith partneriaeth perthnasol i gefnogi'r compact hwn a'n partneriaid;
- Mae'r partneriaid yn cadarnhau'r angen am weithdrefnau i ddatrys anghytundebau;
- Bydd y partneriaid yn adolygu gweithrediad y Compact bob blwyddyn;
- Rhaid i'r holl bartneriaid ofyn am ganiatâd gan y swyddog enwebedig ymlaen llaw os cynigir unrhyw gyllid fel arian cyfatebol ar gyfer unrhyw ffrwd gyllido arall;
- Mae'r partneriaid yn gwneud ymrwymiad i barchu'r gyfraith a bod yn atebol iddi. Yn achos elusennau trydydd sector byddant yn glynu wrth y fframwaith cyfrifo a chanllawiau priodol eraill fel y pennwyd nhw gan y Comisiwn Elusennau.

ⁱ CSYM, 2013, Cynllun Corfforaethol 2013-17, Rhagair

ⁱⁱ CSYM, 2013, Cynllun corfforaethol 2013-2017, tud 2

ⁱⁱⁱ Llywodraeth Cymru, Ionawr 2014, Y Côt Ymarfer ar gyfer Cyllido'r Trydydd Sector, tud 25-35

^{iv} CSYM, 2015, Côt Ymarfer ar gyfer Cyllido'r Trydydd Sector

^v IACC, 2013, Polisi Gwirfoddoli